

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Torek, 29. avgust 2023 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpiti pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 4 prazne.

Barvna priloga ima 4 strani (17–20), od tega 1 prazno.

© Državni izpitni center
Vse pravice pridržane.

M 2 3 2 5 0 1 2 1 0 2

3/20

Prazna stran

OBRNITE LIST.

Obča

1. Na črto pred opisoma napišite ime ustrezena plasti notranjosti Zemlje.

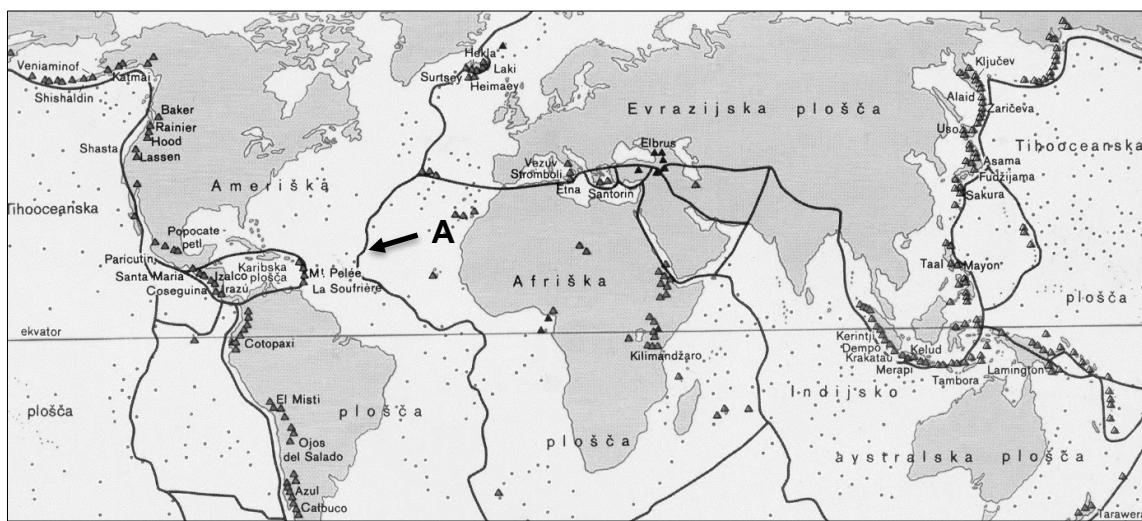
Izbirajte med naslednjimi plastmi: plašč astenosfera pedosfera litosfera jedro

Zgornja, trdna plast Zemlje, ki je razlomljena.

Plast delno staljenih, gnetljivih kamnin, ki se gibljejo v obliki konvekcijskih tokov.

(2 točki)

2. Litosferske plošče se stikajo na različne načine. Napišite vrsto stika, ki je na sliki 1 označen s črko A, in imenujte reliefno obliko, ki se je izoblikovala ob tem stiku.

Slika 1: Litosferske plošče

(Prirejeno po: <http://baza.splet.arnes.si/files/2020/11/tektonske-plosce.jpg>. Pridobljeno: 19. 2. 2020.)

Vrsta stika:

Reliefna oblika:

(2 točki)

3. Opišite dve pozitivni posledici vulkanizma.

z _____

M 2 3 2 5 0 1 2 1 0 5

4. Pojasnite vzrok za vulkansko delovanje, ki je na sliki 7 v barvni prilogi označeno s številko 2.

(2 točki)

5. V kratkem sestavku pojasnite razliko v potresni aktivnosti med območji mladonagubanih gorstev in območji ščitov. Pri tem pravilno uporabite imeni vsaj dveh geoloških dob in ime ene izmed orogenez.

(2 točki)

Svet 1

6. Na črto pred pravilno trditvijo napišite črko X.

Kambisoli so značilni za polsuha območja zmerno toplega pasu, najdemo pa jih tudi na jugu Avstralije.

Černozeme najdemo na polsuhih območjih notranje Azije in so primerni za rast žitaric.

(1 točka)

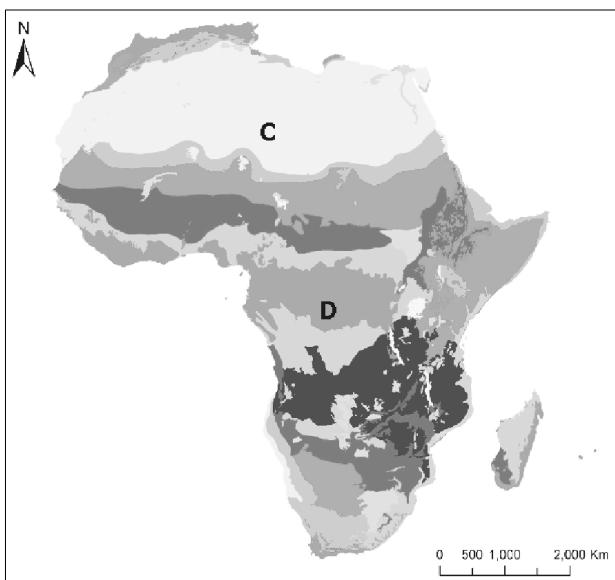
7. Za vsako izmed območij, ki sta na sliki 8 v barvni prilogi označeni s črkama A in B, imenujte prevladujočo skupino prsti.

A:

B:

(2 točki)

8. Opišite eno značilnost naravnega rastlinstva za vsako od območij, ki sta na sliki 2 označeni s črkama C in D, ter imenujte podnebni dejavnik, ki je odločilno vplival na različnost naravnega rastlinstva na označenih območjih.

Slika 2

(Prirejeno po: <https://www.researchgate.net/figure>. Pridobljeno: 1. 3. 2021.)

Opis za območje C: _____

Opis za območje D:

Podnebni dejavnik:

(S LOCKE)

(3 točke)

M 2 3 2 5 0 1 2 1 0 7

7/20

9. S pomočjo slike 9 v barvni prilogi pojasnite, zakaj je puščavsko rastlinstvo v Severni Ameriki bolj razširjeno na zahodnem delu celine, in ne na njeni sredini, čeprav je sredina bolj oddaljena od oceanov.

(2 točki)

10. Pojasnite ekološki pomen tropskega deževnega gozda.

(2 točki)

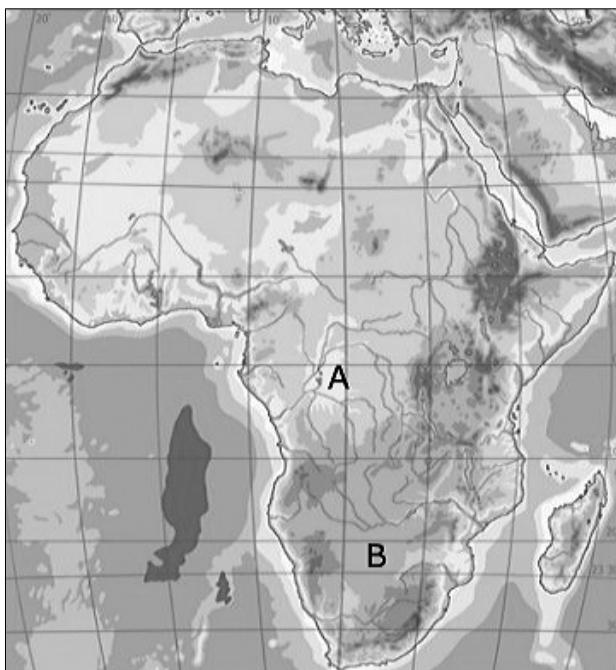
Svet 2

11. Obkrožite črki pred pravilnima trditvama.

- A Okoli 30 % površja Azije pokrivajo obdelovalne površine.
- B Največ kavčuka v Aziji pridobivajo na jugovzhodu celine.
- C V veliko azijskih državah se s kmetijstvom ukvarja večina prebivalstva.
- D Plantažno kmetijstvo je v Aziji najbolj razširjeno na vzhodu celine.

(2 točki)

12. Opišite naravni vzrok za majhen delež obdelovalnih površin za vsako izmed pokrajin, ki sta na sliki 3 označeni s črkama A in B.

Slika 3

(Prirejeno po: https://ucilnice.arnes.si/pluginfile.php/458177/mod_resource/content/0/Afrika_-_Lega_in_povrsje_Afrike.pdf. Pridobljeno: 11. 3. 2021.)

Opis za pokrajino A: _____

Opis za pokrajino B: _____

(2 točki)

- V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.
13. Imenujte obliko kmetijstva, prikazano na sliki 10 v barvni prilogi, in obkrožite državo, v kateri je ta oblika kmetijstva najbolj razširjena.

Oblika kmetijstva: _____

DRŽAVA: Argentina

ZDA

Avstralija

Rusija

Kitajska

(2 točki)

14. Slika 11 v barvni prilogi prikazuje tradicionalno kmetovanje v Andih. Pojasnite prednost in slabost (pomanjkljivost) takšnega načina obdelovanja zemlje.

Prednost: _____

Slabost: _____

(2 točki)

15. Primerjajte ekstenzivno živinorejo ZDA in Avstralije tako, da pojasnite razliko v povprečni velikosti farm med državama.

(2 točki)

Evropa 1

16. Imenujte dva izmed podnebnih tipov v Evropi, ki se pojavljata ob petdesetem vzporedniku. Pomagajte si s sliko 4.

Slika 4

(Prijezeno po: Maps of Europe. Detailed relief map of Europe. <http://www.maps-of-europe.net/>. Pridobljeno: 13. 1. 2021.)

1 _____

2 _____

(2 točki)

17. Imenujte prevladajočo vrsto padavin glede na nastanek na območjih, označenih s črkama A in B, na sliki 4 v nalogi 16.

Območje A: _____

Območje B: _____

(2 točki)

18. Imenujte letni čas, v katerem vremenotvorno središče, ki je na sliki 12 v barvni prilogi označeno s črko B, pogosteje vpliva na vreme v Evropi. Napišite značilnosti dveh podnebnih elementov v času, ko se nad Evropo razširijo vplivi tega vremenotvornega središča.

Letni čas: _____

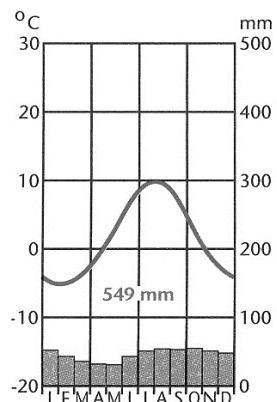
Značilnosti podnebnih elementov:

1 _____

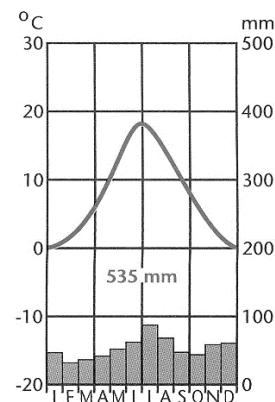
2 _____

(2 točki)

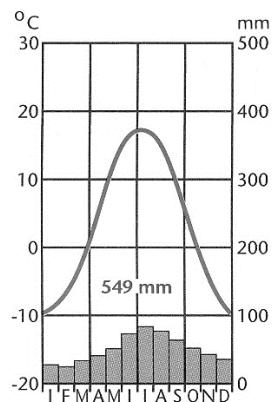
19. Med klimogrami, prikazanimi na sliki 5, izpišite črko tistega, ki prikazuje podnebne značilnosti kraja na skrajnem severu Evrope. Pojasnite razliko v temperaturah med krajema, katerih podnebne značilnosti prikazujeta klimograma A in C.

A

B

C

Slika 5

(Prirejeno po: Senegačnik, J., in drugi, 2015: Evropa: geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 14. Modrijan. Ljubljana)

Črka klimograma: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

20. Pojasnite vpliv podnebnih sprememb na turizem v Južni Evropi.

(2 točki)

Evropa 2

21. Obkrožite jezikovno skupino, ki ji pripadajo Estonci, in večinsko versko pripadnost Slovakov.

ESTONCI:	germanski jeziki	ugrofinski jeziki	keltski jeziki	baltski jeziki
----------	------------------	-------------------	----------------	----------------

SLOVAKI:	pravoslavci	katoličani	protestanti
----------	-------------	------------	-------------

(2 točki)

22. Pod vsakim besedilom napišite ime evropske države, katere prebivalstvene značilnosti opisuje besedilo.

Posledica centralizma se močno izraža tudi na jezikovnem področju. Med avtohtonim romanskim prebivalstvom je, poleg enega uradnega jezika, v rabi še okrog 23 drugih jezikov. Zaradi priseljevanja iz nekdanjih kolonij v državi živi visok delež muslimanov.

Država: _____

Za obdobje po letu 1990 sta značilni nizka stopnja rodnosti in visok delež odseljenega mladega prebivalstva. Država tudi po vstopu v EU leta 2007 doživlja demografsko krizo.

Država: _____

(2 točki)

23. Imenujte narodnostno manjšino v Španiji, ki živi na območju, ki je na sliki 13 v barvni prilogi označeno s črko A, k trditvi pa napišite črko manjšine, ki jo trditev opisuje.

Ime narodnostne manjšine (A): _____

_____ Po referendumu leta 2017 je narodnostna manjšina razglasila samostojnost, te pa matična država ni prznala.

(2 točki)

24. Iz legende na sliki 13 v barvni prilogi izpišite gostoto prebivalstva, ki prevladuje v Vlaški nižini, in pojasnite družbenogeografski vzrok za višjo gostoto prebivalstva v Porurju v primerjavi z Vlaško nižino.

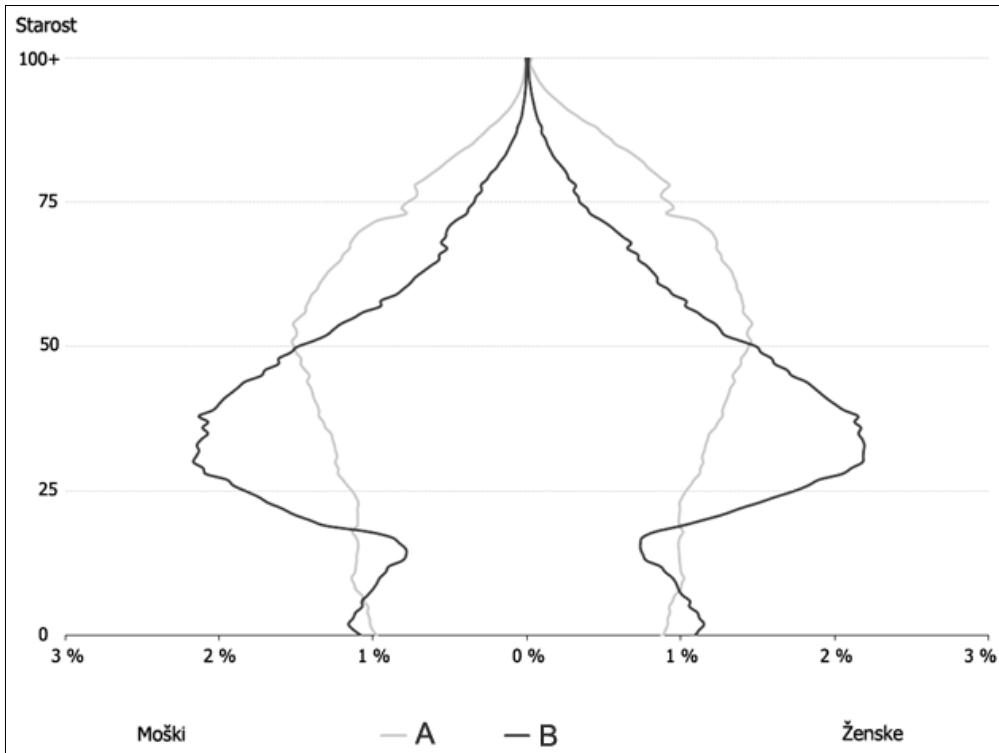
Gostota prebivalstva: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

25. S pomočjo slike 6 izpišite črko krivulje, ki prikazuje starostno sestavo tujih državljanov EU, in pojasnite vzrok za razlike v starostni sestavi tujih državljanov v EU in državljanov EU.

Slika 6: Starostna sestava državljanov EU in tujih državljanov v EU 1. januarja 2019 (%)

(Prirejeno po: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/1/13/Age_structure_of_the_national_and_non-national_populations%2C_EU-27%2C_1_January_2019_%28%25%29.png. Pridobljeno: 17. 2. 2021.)

Črka krivulje: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

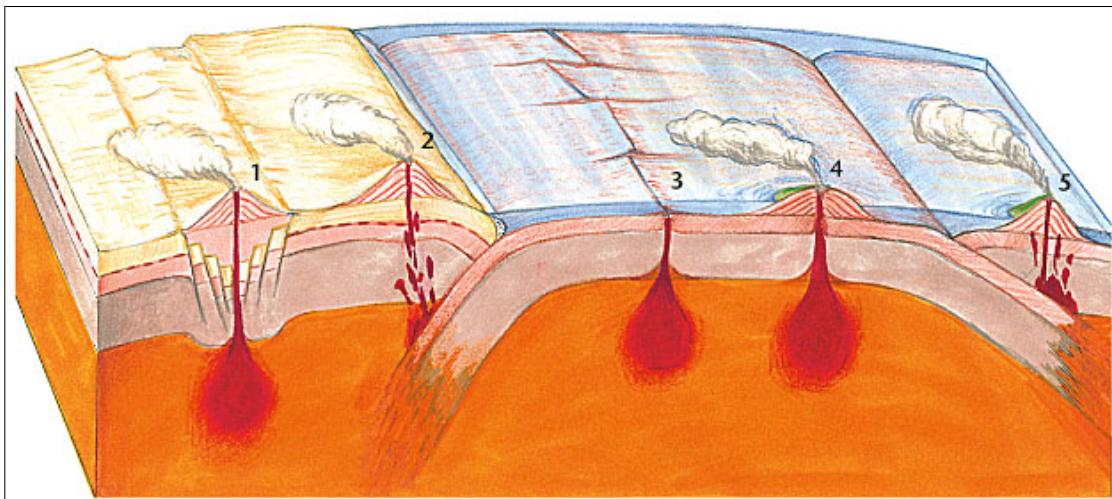
15/20

Prazna stran

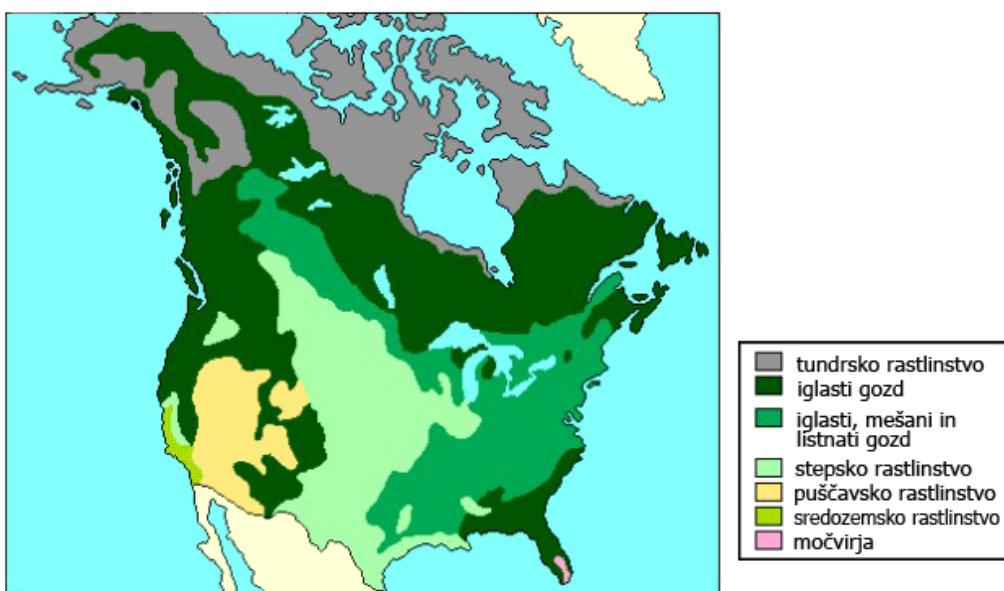
Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)**Slika 7**

(Vir: Senegačnik, J., in Drobnjak, B., 2009: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 21. Modrijan. Ljubljana)

Slika 8(Pridobljeno po: <https://geology.com/world/south-america-physical-map.shtml>. Pridobljeno: 1. 3. 2021.)

(Prejeno po: http://sayregeographyclass.weebly.com/uploads/1/4/8/8/14883058/natural_vegetation_of_north_america_-student.pdf. Pridobljeno: 1. 3. 2021.)

Slika 10

(Vir: https://lh3.googleusercontent.com/proxy/iAaE1oJlUwLKjtLjYw8hfEJWQzz-iK3J_55lh81uGxrzaaSXAЕHoO3E9JkgqbtfpGCNCkH4th5ccSylKbzDE9BdBbfK0VX4cpRbBPNpNUld2xzVNbmz3I. Pridobljeno: 11. 3. 2021.)

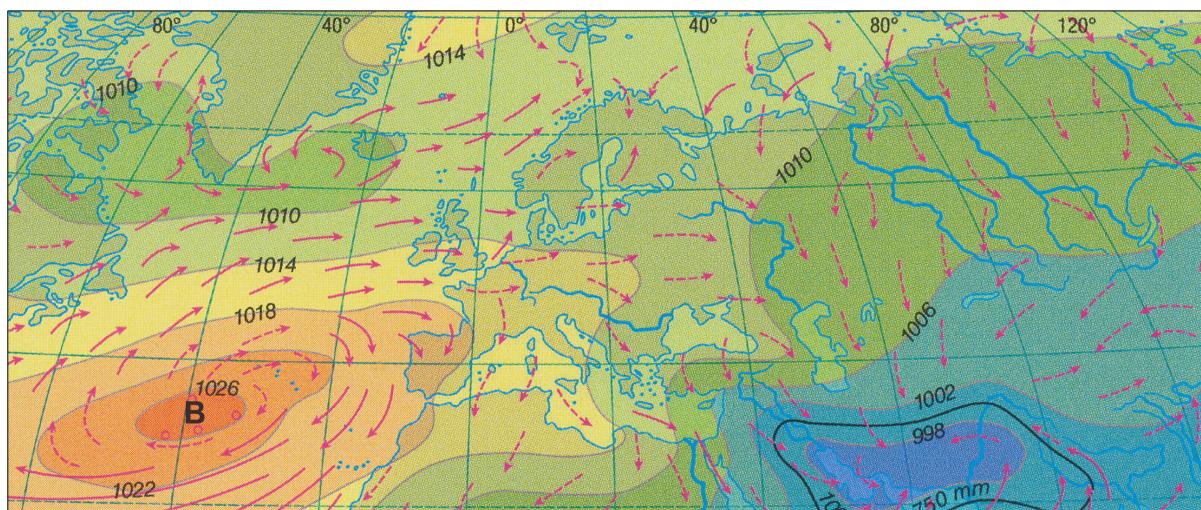

Slika 11

(Vir: <https://cdn.kastatic.org/ka-perseus-images/54382fe9d1c801c278b756f99af0e4a356198d17.jpg>. Pridobljeno: 11. 3. 2021.)

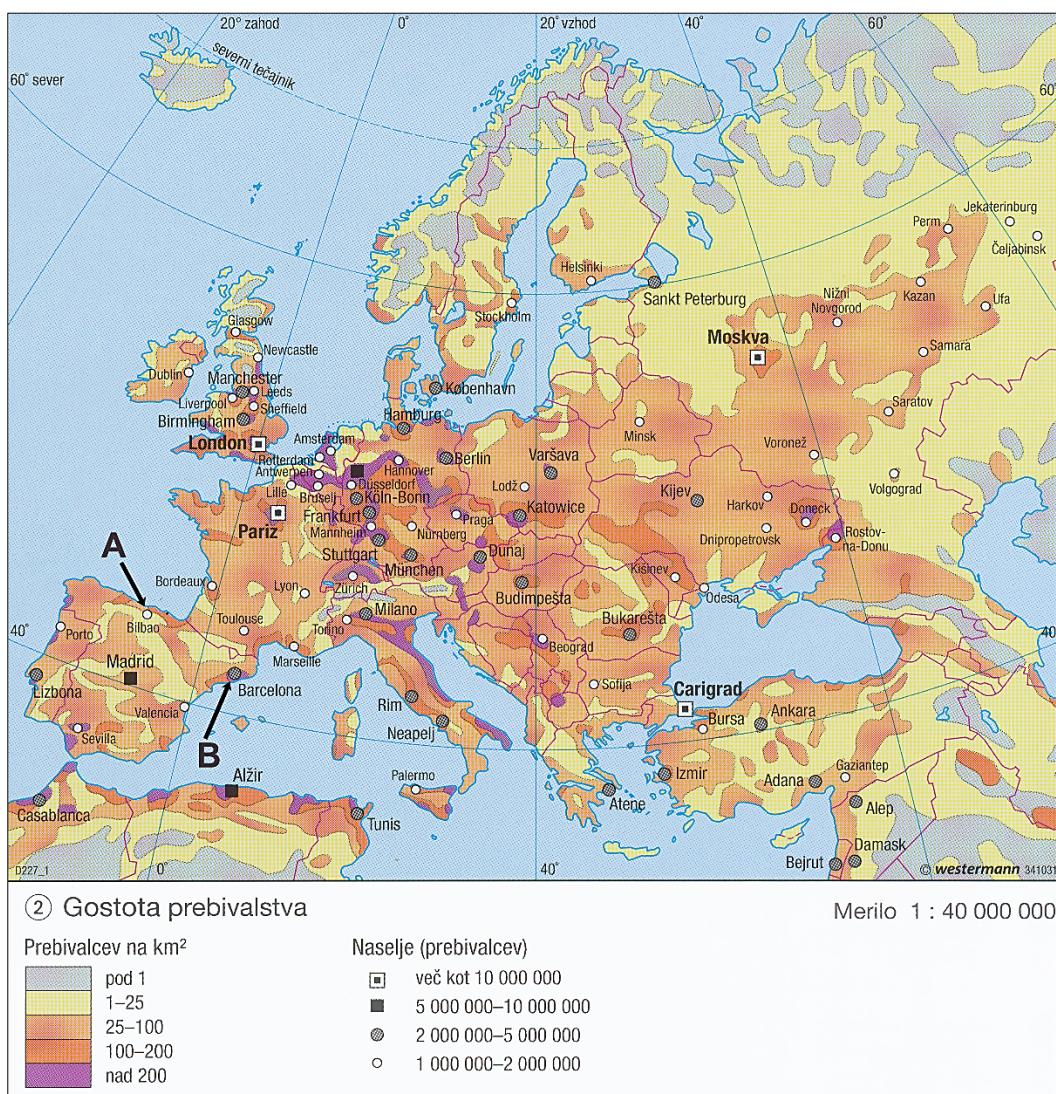

M 2 3 2 5 0 1 2 1 1 9

Slika 12

(Prirejeno po: Petek, M., in drugi, 2018: Geografija 2. Učbenik za geografijo v 2. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, str. 14. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Slika 13

(Prirejeno po: Natek, K., in drugi, 2018: Atlas sveta za osnovne in srednje šole, str. 33. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.